

1. Według teorii Bohra elektron w atomie wodoru krąży wokół jądra atomowego po orbicie kołowej. Obliczyć zmianę częstotliwości krążenia elektronu po umieszczeniu atomu wodoru w polu magnetycznym o wektorze indukcji B prostopadłym do płaszczyzny orbity elektronu.

Odpowiedź:

$$\Delta \nu = \frac{eB}{4\pi m}$$

2. Przez miedzianą płytkę o grubości $a = 0,1\text{mm}$ i szerokości $b = 20\text{mm}$ płynie prąd o natężeniu $I = 5\text{A}$. Płytkę umieszczono w polu magnetycznym, którego wektor indukcji $B = 2\text{T}$ jest prostopadły do płaszczyzny płytki. Obliczyć:

a. natężenie pola elektrycznego wytworzonego w płytce w kierunku prostopadłym do kierunku przepływu prądu,

b. stosunek natężenie pola elektrycznego wytworzonego w płytce w kierunku prostopadłym do kierunku przepływu prądu do natężenia pola elektrycznego wzdłuż kierunku przepływu prądu.

Koncentracja elektronów w miedzi wynosi $n = 1,1 \cdot 10^{29}/\text{m}^3$, oporność właściwa miedzi wynosi $\rho = 1,72 \cdot 10^{-8}\Omega\text{m}$. Ładunek elementarny $e = 1,6 \cdot 10^{-19}\text{C}$.

Odpowiedź:

a. $E = \frac{IB}{neab} = 2,8 \cdot 10^{-4} \text{V/m}$

b. $\frac{E_y}{E_x} = \frac{B}{ne\rho} = 6,6 \cdot 10^{-3}$

3. Przez długi przewód cylindryczny o promieniu R płynie prąd elektryczny z gęstością powierzchniową $j = j_0 \left(1 - \frac{r}{R}\right)$, gdzie r - odległość od osi przewodu. Obliczyć wartość wektora indukcji pola magnetycznego wewnątrz i na zewnątrz przewodu.

Wskaźówka. Zastosować **metodę Ampere'a**.

Odpowiedź:

$r < R$ wewnątrz przewodu $B(r) = \frac{\mu_0 j_0}{2} \cdot r \left(1 - \frac{2r}{3R}\right)$

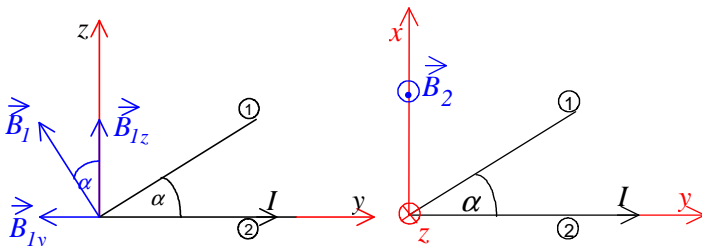
$r = R$ na powierzchni przewodu $B(R) = \frac{\mu_0 j_0 R}{6} = \frac{\mu_0 I(R)}{2\pi R}$

$r > R$ na zewnątrz przewodu $B(r) = \frac{\mu_0 j_0 R^2}{6} = \frac{\mu_0 I(R)}{2\pi r}$

dla $r = \frac{3}{4}R$ $B_{\max} = \frac{3}{16} \mu_0 j_0 R = \frac{9}{8} B(R)$

4. Bardzo długi, cienki przewód prostoliniowy zgięto pod kątem α . Zakładając, że przez przewód płynie stały prąd o natężeniu I wyznaczyć wektor indukcji pola magnetycznego w odległości x od wierzchołka kąta α , na prostej prostopadłej do płaszczyzny przewodu w punkcie zgięcia przewodu.

Odpowiedź.

Na pierwszym rysunku wektory B punkcie położonym na osi OX zostały rzutowane na płaszczyznę YZ , w której leży przewód

$$\vec{B} = \vec{B}_1 + \vec{B}_2 = \frac{\mu_0 I}{4\pi x} [0, -\sin \alpha, \cos \alpha - 1]$$

$$|\vec{B}| = \frac{\mu_0 I}{4\pi x} \sqrt{2(1 - \cos \alpha)}$$

dla $\alpha = 180^\circ$ (przewód wyprostowany) otrzymujemy $\vec{B} = \frac{\mu_0 I}{2\pi x} [0, 0, -1]$.

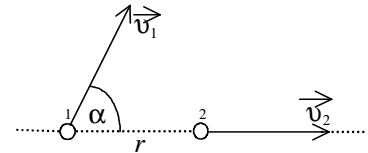
W takim przypadku wynik ten można bardzo łatwo otrzymać z prawa Ampere'a.

5. W dwóch równoległych, cienkich przewodach prostoliniowych o długości l płyną zgodne prądy o natężeniach równych I . Odległość między przewodami jest równa a . Obliczyć siłę, jaką jeden przewód działa na drugi.

Odpowiedź.

$$F = \frac{\mu_0 I^2}{2\pi a} (\sqrt{a^2 + l^2} - a)$$

6. Dwa elektrony poruszają się z nierelatywistycznymi prędkościami v_1 i v_2 w laboratoryjnym układzie odniesienia. Obliczyć siłę, jaką pierwszy elektron działa z odległości r na elektron drugi, w sytuacji przedstawionej na rysunku.

Odpowiedź.

$$F = \frac{e^2}{4\pi \epsilon_0 r^2} \sqrt{1 + \frac{v_1 v_2}{c^2} \sin \alpha} \approx \frac{e^2}{4\pi \epsilon_0 r^2}$$

7. W polu magnetycznym wytworzonym wokół bardzo długiego, cienkiego przewodu prostoliniowego, w którym płynie prąd o natężeniu I , porusza się ze stałą prędkością $\vec{v}$ metalowy pręt o długości l . Prędkość jest prostopadła do pręta. Obliczyć stosunek wartości napięcia między końcami pręta dla dwóch sposobów przesuwania pręta:

- wektor $\vec{v}$ jest równoległy do przewodu
- wektor $\vec{v}$ jest prostopadły do przewodu

Skomentować otrzymany wynik.

Odpowiedź.

$$\text{a. } U_1 = \frac{\mu_0 I v}{2\pi} \ln\left(1 + \frac{l}{d}\right) = \text{const}$$

$$\text{b. } U_2 = \frac{\mu_0 I v}{2\pi} \cdot \frac{l}{d + vt}$$

W pierwszym przypadku napięcie ma stałą wartość (pręt porusza się tak, że średnia wartość wektora indukcji magnetycznej jest stała), natomiast w drugim przypadku napięcie maleje w miarę oddalania się od długiego przewodu (pręt przemieszcza się w obszary coraz słabszego pola). Zatem stosunek napięć jest zależny od czasu.

$$\frac{U_1}{U_2} = \frac{d + vt}{l} \ln\left(1 + \frac{l}{d}\right)$$

8. W odległości a od nieskończenie długiego przewodu prostoliniowego w którym płynie prąd o natężeniu I umieszczono kwadratowy obwód o boku a i oporności R . Obliczyć:

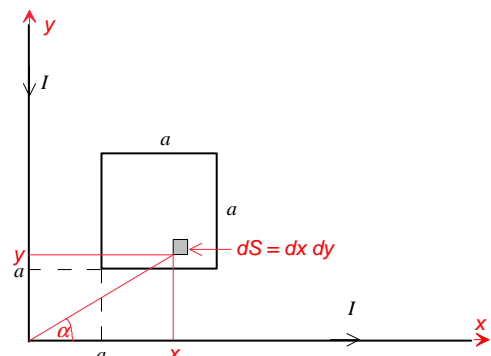
- strumień pola magnetycznego przez powierzchnię obwodu.
- ładunek jaki przepłynie w obwodzie po wyłączeniu prądu I .
- energię przekazaną do obwodu, przy założeniu, że zanik prądu I ma charakter eksponencjalny, z czasem relaksacji τ .

Odpowiedź.

$$\text{a. } \Phi_B = 2 \cdot \frac{\mu_0 I}{4\pi} \left[\int_a^{2a} \left(\int_a^{2a} \frac{x}{y \sqrt{x^2 + y^2}} dx + \int_a^{2a} \frac{dx}{y} \right) dy \right] = 1,19 \frac{\mu_0 a}{2\pi} \cdot I$$

$$\text{b. } Q = \int_l^0 -1,19 \frac{\mu_0 a}{2\pi R} \cdot dI = 1,19 \frac{\mu_0 a I}{2\pi R}$$

Warto zauważyć, że wartość tego ładunku jest niezależna od rodzaju funkcji opisującej zanik prądu.

$$c. W = \frac{1}{2R\tau} \left(1,19 \frac{\mu_0 I_0 a}{2\pi} \right)^2$$

---

9. Na długich poziomych szynach spiętych opornikiem o oporności R leży pręt o masie m i długości l . Wektor indukcji $\vec{B}$ stałego, jednorodnego pola magnetycznego jest skierowany przeciwnie do wektora natężenia pola grawitacyjnego $\vec{g}$. Obliczyć moc potrzebną do przesuwania pręta ze stałą prędkością $\vec{v}$. Zaniedbać oporność szyn i pręta oraz tarcie pręta o szyny.

Odpowiedź: $P = RI^2 = \frac{B^2 l^2 v^2}{R}$

10. Z dwóch odcinków cienkiego drutu o tej samej długości wykonano odpowiednio a) jeden zwój kołowy, b) ściśle do siebie przylegające dwa zwoje kołowe. Porównać wartość natężenia pola magnetycznego w przypadkach a) i b) (w środku zwojów), przy założeniu, że przez oba elementy przepływa prąd stały o takim samym natężeniu.

11. Przez obwód w kształcie łuku o promieniu krzywizny R_0 , opartym na kącie środkowym α . Przez łuk przepływa prąd stały o natężeniu I . Wyznaczyć wektor indukcji w środku krzywizny tego łuku.

12. Przez zwój kołowy o promieniu R_0 przepływa prąd stały o natężeniu I . Zwój ten zgięto pod kątem prostym wzdłuż jednej ze średnic. Wyznaczyć wektor H we wspólnym środku krzywizny obu półzwojów.

13. dwa płaskie zwoje kołowe o promieniach $a=R_0$ i $b=2R_0$ leżą w jednej płaszczyźnie i mają wspólny środek. W obwodzie o mniejszym promieniu płynie prąd stały o natężeniu I . Określić wartość i kierunek prądu w zwoju o większym promieniu, jeżeli natężenie pola magnetycznego w środku krzywizny obu zwojów wynosi 0.

14. Ładunek ujemny rozmieszczono równomiernie z gęstością powierzchniową s na cienkiej półkulistej czaszy dielektrycznej o promieniu R_0 . Czasza obraca się wokół osi przechodzącej przez środek krzywizny czaszy i prostopadłej do jej podstawy z prędkością kątową ω . Obliczyć wektor natężenia pola magnetycznego w środku krzywizny czaszy.

15. Prze nieskończenie długi, cienki i płaski pasek przewodnika o szerokości a (w kierunku osi X) płynie prąd stały o natężeniu I . Obliczyć wektor H w dowolnym punkcie osi y , przy założeniu, że pasek leży w płaszczyźnie XZ , a kierunek przepływu prądu jest zgodny ze zwrotem osi Z .

16. Na powierzchni kuli dielektrycznej o promieniu R_0 umieszczono ładunek dodatni Q . Kula obraca się z prędkością kątową ω wokół osi przechodzącej przez środek kuli. Wyznaczyć moment magnetyczny kuli.

17. W jednorodnym polu magnetycznym o indukcji B w płaszczyźnie prostopadłej do linii pola wiruje ze stałą prędkością kątową w prostoliniowy cienki pręt o długości L . Oś obrotu znajduje się na jednym z końców pręta. Obliczyć SEM indukowaną w pręcie.

18. Prostoliniowy cylindryczny przewód o stałym przekroju poprzecznym wykonano z jednorodnego przewodzącego materiału. Średnica przewodu wynosi d , a jego długość L . Obliczyć współczynnik indukcyjności związany z polem magnetycznym istniejącym wewnątrz przewodu.

19. W obwodzie RLC zachodzą elektromagnetyczne drgania wymuszone pod wpływem napięcia $U(t) = U_0 \sin \omega t$. Obliczyć średnią moc pochłanianą przez obwód w ciągu jednego okresu drgań. Dla jakiej wartości częstości wymuszania wartość tej mocy jest największa?

Odpowiedź: $P(\omega) = \frac{U_0^2}{2L^2} \frac{\omega^2}{(\omega_0^2 - \omega^2)^2 + 4\beta^2 \omega^2}$, $P_{\max} = P(\omega_0) = \frac{U_0^2}{2R}$